

**SAMLIVSBRUDD
OG
FAMILIEINNVANDRING**

En brosjyre i utlendingsrett

Jussbuss

1 Innledning

Denne brosjyren er gitt ut av rettshjelpsorganisasjonen Jussbuss. Brosjyren ble sist oppdatert høsten 2018.

Brosjyren gir en oversikt over hva man kan gjøre hvis man opplever et samlivsbrudd med en samboer eller ektefelle man har fått familieinnvandring med.

Brosjyren gjelder først og fremst tredjelandsborgere som har fått familieinnvandring etter tredjelandsregelverket. Hvis du er i Norge på familieinnvandring med en EU/EØS-borger, eller selv er en EU/EØS-borger, gjelder det andre regler for deg.

Hvis du er en utlending som fikk oppholdstillatelse gjennom familieinnvandring for å bo i Norge med din samboer eller ektefelle, må du bo i samme hus som din samboer eller ektefelle. Hvis du ikke lenger ønsker å være i et forhold med partneren din og vil flytte, må du søke om en annen type oppholdstillatelse.

Hvis du flytter fra din partner uten å søke om en ny oppholdstillatelse, har du ikke lenger en oppholdstillatelse. Det er ulovlig å oppholde seg i Norge uten en oppholdstillatelse og dette kan noen ganger føre til utvisning. Utvisning betyr at man må reise ut av landet og ikke kan komme tilbake før det har gått flere år.

Denne brosjyren handler om hvilke alternativer du har hvis du og din partner går fra hverandre, og du likevel ønsker å bli boende i Norge. Det finnes flere forskjellige typer oppholdstillatelser du kan søke om hvis du oppfyller kravene.

I denne brosjyren skal vi først og fremst se på hvilke regler som gjelder for deg **hvis du har barn i Norge**. I noen tilfeller kan du søke om ny oppholdstillatelse for å bo eller ha samvær med barnet ditt. Dette skal vi se på i **del 1** av brosjyren.

Hvis du ikke har barn i Norge, finnes det andre type oppholdstillatelser du kan søke på. Dette kan du i noen tilfeller få hvis du for eksempel har en studieplass eller jobb i Norge. Hvis du har bodd i Norge i noen år kan du også kanskje få permanent oppholdstillatelse eller norsk statsborgerskap. Dette skal vi se på i **del 2** av brosjyren. Også du som har **barn i Norge** kan søke på slike tillatelser dersom du ønsker det.

Reglene for oppholdstillatelser kan endre seg. Du kan sjekke www.udi.no for oppdatert informasjon. På samme nettside finner du mer informasjon om reglene.

Ta kontakt med Jussbuss så raskt som mulig hvis du har fått avslag på søknad om en oppholdstillatelse, oppholdstillatelsen din har blitt tilbakekalt eller hvis du har blitt utvist. Vi kan vurdere saken din og hjelpe deg med å finne ut hva du bør skrive i en eventuell klage.

Kontaktinformasjon til offentlige instanser og andre organisasjoner som kan hjelpe deg finner du bakerst i brosjyren.

2 Ordforklaringer

Før vi ser på reglene, skal vi forklare noen av ordene som vi bruker mye i denne brosjyren. Du kan også ta kontakt med Jussbuss hvis det er noe du ikke forstår.

Oppholdstillatelse: En tillatelse som gir deg rett til å bo i Norge lovlig. Denne kan være midlertidig (det vil si en begrenset periode, for eksempel tre år) eller permanent (for alltid).

Søkeren: Den som ønsker å få oppholdstillatelse.

Referanseperson: Det familiemedlemmet som har en oppholdstillatelse eller statsborgerskap i Norge, det vil si den som søkeren ønsker å bo med eller ha samvær med. I del 1 av brosjyren vil din nye referanseperson være barnet ditt.

Barn: Adoptert eller biologisk barn under 18 år.

Partner: En samboer eller ektefelle.

Vilkår/krav: Vilkår eller krav er betingelser som må oppfylles for at noe annet skal skje. Et eksempel på et vilkår/krav er at et barn du ønsker familieinnvandring med må være under 18 år.

Foreldreansvar: Å ha foreldreansvaret betyr at man både har ansvaret for å gi omsorg og for å ta avgjørelser for barnet. Det er mulig at du har felles foreldreansvar med den andre forelderen, det vil si at dere deler foreldreansvaret. Dersom du er usikker på om du har foreldreansvaret for barnet ditt enten alene eller med den andre forelderen, kan du ta kontakt med Skatteetaten. Skatteetaten kan også gi deg skriftlig bekreftelse på at du har foreldreansvaret, som du må sende til UDI ved ny søknad.

Samvær: Å tilbringe tid med barnet sitt et visst antall timer i året uten å bo fast sammen med barnet.

Samværsrett og samværsavtale: En avtale du har med barnets andre forelder som gir deg rett til å være med barnet ditt et visst antall ganger i løpet av et år. I de fleste tilfeller krever utlendingsmyndighetene at man har samvær med barnet cirka like mye som *én ettermiddag i uken, annenhver helg, fjorten dager i sommerferien, og jul eller påske*. Dette vil i gjennomsnitt være cirka 100 timer i måneden. Familievernkontor kan hjelpe foreldre å lage samværsavtaler.

Vedtak: Svar på søknaden. Dette kan enten være en innvilgelse (positivt svar) eller et avslag (negativt svar).

Klage: Dersom du får et avslag, som betyr at UDI eller UNE ikke innvilger søknaden din, har du rett til å klage. Dersom du klager vil UDI og/eller UNE se på saken din en gang til. Man har bare rett til å klage én gang. Som oftest har du tre uker på deg til å klage.

Utlendingsmyndighetene: Norske utenriksstasjoner (ambassader og konsulater), politiet, Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE).

Del 1 - Oppholdstillatelse med barn

Dersom du har barn i Norge, kan du søke om å få oppholdstillatelse for å fortsette å bo fast sammen med barnet eller for å fortsette samværet, dersom samlivet med partneren din tar slutt. Dette er en type familieinnvandringstillatelse, men nå er barnet ditt referansepersonen, ikke partneren din.

1.1 Oppholdstillatelse for å bo med norsk barn

Du kan få en ny tillatelse for å fortsette å bo sammen med barnet ditt hvis barnet er norsk statsborger. Hvis du oppfyller kravene, har du rett på en slik tillatelse. Man kan også få en slik tillatelse selv om man aldri har vært i Norge og hatt tillatelse her før.

Kravene er at du:

- har et norsk barn i Norge som er under 18 år
- bor fast med barnet ditt
- har foreldreansvaret for barnet
- ikke bor med eller er gift med den andre forelderen til barnet

Denne tillatelsen er kun mulig å få med et barn som har norsk statsborgerskap, som du bor fast sammen med. Hvis barnet har delt bosted, det vil si at barnet bor halvparten av tiden hos deg, og halvparten av tiden hos den andre forelderen, vil det regnes som at du bor fast sammen med barnet ditt.

Grunnen til at du ikke kan bo med eller være gift med den andre forelderen til barnet, er fordi utlendingsmyndighetene mener at man heller kan søke om familieinnvandring med samboer eller ektefelle istedenfor med barnet. Da vil en samboer eller ektefelle være referansepersonen.

Utlendingsmyndighetene kan nekte å gi deg en slik oppholdstillatelse hvis de tror at du kommer til å bli gjenforent med den andre forelderen til barnet og denne forelderen allerede har en samboer eller ektefelle.

1.2 Oppholdstillatelse for å fortsette samværet med barnet

Det er mulig å få en ny tillatelse for å fortsette å være sammen med barnet ditt. Forskjellen på denne tillatelsen og tillatelsen vi snakket om i punkt 1.1, er at det ikke er et krav om at barnet må være norsk statsborger, og at du heller ikke skal bo fast sammen med barnet.

Slike tillatelser gis for å passe på at du som forelder ikke splittes fra barnet ditt. Hvis du får en slik tillatelse, er det for å kunne fortsette å ha samvær med barnet ditt. Det betyr at du ikke kan få en slik tillatelse hvis du aldri har hatt oppholdstillatelse i Norge før.

Kravene er at:

- du har et barn i Norge som er under 18 år
- barnet må ha eller få en midlertidig oppholdstillatelse som også gir rett til permanent oppholdstillatelse, eller at barnet har norsk, svensk, dansk, finsk eller islandsk statsborgerskap
- du har oppholdt deg i Norge med en tillatelse det siste året før du søker

- du ikke bor fast sammen med barnet. Barnet må bo fast sammen med den andre forelderen
- du har foreldreansvar for barnet
- du ikke bor med eller er gift med den andre forelderen til barnet
- du har samværsrett med barnet og bruker samværsretten

At du har rett på samvær med barnet må **dokumenteres skriftlig** med en samværsavtale, dom eller et annet type skriftlig dokument som viser at du har rett på samvær. Det er også viktig at du faktisk har hatt samvær med barnet ditt.

Samværet må være minst like mye som en ettermiddag i uken, annenhver helg, fjorten dager i sommerferien, og jul eller påske. Dette er det samme som cirka 100 timer i måneden.

Utlendingsmyndighetene kan i noen tilfeller gi deg oppholdstillatelse selv om du ikke har hatt like mye samvær med barnet ditt som nevnt over/i ordforklaringen, eller ikke har hatt noe samvær i det hele tatt. Da er det viktig at du legger frem en plan som viser at du skal ha mer samvær med barnet ditt et år frem i tid. Størrelsen på samværet i planen bør tilslutt bli så mye som det vanligvis kreves etter ordforklaringen.

Du burde også vise til hvor gammelt barnet ditt er og hvor mye samvær du faktisk har hatt med barnet. Du bør også forklare hvorfor dere ikke har hatt samvær, for eksempel på grunn av store avstander.

1.3 Oppholdstillatelse for å fortsette å bo sammen med barnet

Hvis du mister oppholdstillatelsen din og bor fast sammen med barnet ditt, kan det hende at du har rett på ny oppholdstillatelse for å fortsette å bo sammen med barnet.

I slike saker er det vanlig at barnet flytter med den som mister oppholdstillatelsen, og da vil den andre forelderen og barnet splittes. Hvis du får en slik tillatelse, er det for å passe på at barnet ditt og den andre forelderen ikke splittes fordi du ikke lenger har en oppholdstillatelse. Det betyr at du ikke kan få en slik tillatelse hvis du aldri har hatt oppholdstillatelse i Norge før.

Kravene er at du:

- har et barn i Norge som er under 18 år
- bor fast sammen med barnet og har foreldreansvaret for barnet
- har oppholdt deg i Norge med en tillatelse det siste året før du søker
- ikke bor med eller er gift med den andre forelderen til barnet

Det stilles også noen krav til den andre forelderen til barnet. Den andre forelderen må:

- ha eller få en midlertidig oppholdstillatelse som også gir rett til permanent oppholdstillatelse eller har norsk, svensk, dansk, finsk eller islandsk statsborgerskap
- ha samværsrett med barnet og bruker samværsretten

Hvis barnet ditt også mister sin oppholdstillatelse fordi du som har foreldreansvaret har mistet din oppholdstillatelse, må dere begge søke på en slik tillatelse.

1.4 Oppholdstillatelse for å ha samvær med barn i Norge

Det er også i noen tilfeller mulig å få oppholdstillatelse med et barn som flytter til Norge med den andre forelderen. Denne oppholdstillatelsen passer kanskje best for deg som bor i utlandet og som aldri har hatt oppholdstillatelse i Norge, men som vil ha samvær med barnet i Norge.

Kravene er at du:

- må ha et norsk barn i Norge som er under 18 år og som bor fast sammen med den andre forelderen i Norge
- har bodd sammen med eller hatt samvær med barnet i utlandet det siste året
- har samværsrett med barnet i Norge
- beviser at du kommer til å ha samvær med barnet i Norge
- ikke bor med eller er gift med den andre forelderen til barnet
- søker om oppholdstillatelse innen tre måneder etter at barnet har flyttet til Norge

En av de tingene som skiller denne tillatelsen fra de vi har gått gjennom tidligere er at man må ha bodd sammen med barnet eller hatt samvær med barnet det siste året i **utlandet**. Samværet må være minst like mye som en ettermiddag i uken, annenhver helg, fjorten dager i sommerferien, og jul eller påske. Dette er det samme som cirka 100 timer i måneden.

Det er også et krav at man kan dokumentere at man har samværsrett med barnet i Norge. Dette må også være like mye som nevnt over.

Til slutt må man også vise at man kommer til å ha samvær med barnet. Det er dette som er formålet med oppholdstillatelsen, og utlendingsmyndighetene trenger derfor dokumentasjon på dette. En samværsavtale med den andre forelderen er et eksempel på dokumentasjon som bør fremlegges i søknaden.

Hvis man ikke har hatt like mye samvær med barnet som loven krever, kan utlendingsmyndighetene likevel gi deg en tillatelse hvis det er spesielle grunner i saken din. De kan blant annet se på hvor langt samvær du har hatt med barnet ditt før og hvor gammelt barnet ditt er. Hvis det har vært vanskelig å ha samvær med barnet ditt i korte perioder på grunn av store avstander, er det viktig å forklare og dokumentere hvorfor i søknaden. Du bør også legge ved en skriftlig plan som beviser at du skal ha mer samvær med barnet i løpet av kort tid.

1.5 Ekstra vilkår

Det er også noen ekstra vilkår som må være oppfylt for å få oppholdstillatelse med barnet ditt.

Vanligvis kreves det at referansepersonen tjener penger eller har annen inntekt for å få familieinnvandring. Det gjelder ingen krav til inntekt når referansepersonen er et barn.

Du må ha pass eller annet dokument som beviser din identitet.

Det er også egne regler som gjelder om hvor man kan levere søknaden. Hvis du oppholder deg i Norge lovlig kan du registrere søknaden din på UDI sine nettsider og

bestille time hos politiet hvor du tar med alle nødvendige dokumenter. Hvis du er i utlandet må du levere søknaden til riktig ambassade eller utenriksstasjon. Det bestemmes av hvilket statsborgerskap du har, eller hvor du har hatt oppholdstillatelse de siste seks månedene. Dette er forskjellig fra land til land, sjekk UDIs nettsider for å finne ut på hvilken ambassade søknaden skal leveres. Hvis du ikke leverer søknaden riktig sted, kan søknaden avslås på grunn av det.

Del 2 - Oppholdstillatelser hvis man ikke har barn

I del 1 av brosjyren fortalte vi litt om reglene om hvordan man kan få oppholdstillatelse for å bo med eller ha samvær med barn som bor i Norge. Hvis du ikke har barn, og skal gå fra partneren din, kan det også være andre muligheter for deg.

Alternativene vi nevner i denne delen av brosjyren kaller vi for **selvstendig oppholdstillatelse**. De kan også være aktuelle for deg som har barn i Norge, men som ønsker en oppholdstillatelse som ikke er knyttet til barnet ditt eller andre familiemedlemmer.

Reglene for de ulike oppholdstillatelsene gjennomgås ikke like nøye som i del 1, fordi vi har mange brosjyrer på nettsiden vår som forklarer reglene mer detaljert. Vi har blant annet brosjyrer om studietillatelse, arbeidstillatelse, permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap på nettsidene våre: www.jussbuss.no.

2.1 Dødsfall eller mishandling

Man kan få en ny oppholdstillatelse hvis du har vært i Norge på familieinnvandring med partner, ektefelle eller samboer og:

- partneren din dør, eller
- du og/eller dine barn har blitt mishandlet

Hvis partneren din har mishandlet deg eller dine barn i forholdet, kan det hende at du kan få en ny selvstendig tillatelse.

Også mishandling fra svigerfamilie eller andre som bor med dere i huset kan føre til at du kan få en slik oppholdstillatelse.

Å bli mishandlet betyr at du blir utsatt for psykisk eller fysisk vold fra familien din. Den måten du blir behandlet på må føre til at du og eller dine barn har det dårlig.

Det kreves ikke at du har anmeldt den som mishandler deg til politiet, og heller ikke at du har bevis for at den dårlige behandlingen av deg har skjedd.

Utlendingsmyndighetene kan også gi deg en ny tillatelse hvis du er redd for å dra tilbake til hjemlandet fordi du er separert eller skilt. Denne tillatelsen kan man få hvis utlendingsmyndighetene mener det er farlig å returnere til hjemlandet på grunn av separasjon eller skilsmisse. Her er utlendingsmyndighetene litt strengere enn hvis du har blitt mishandlet i forholdet.

Kontakt Jussbuss eller JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) hvis du blir mishandlet i forholdet eller lurer på om denne tillatelsen kan være et alternativ for deg. Hvis du eller dine barn er i fare for å bli skadet bør du kontakte politiet eller et krisesenter.

2.2 Studietillatelse

Hvis du har fått tilbud om studieplass i Norge, kan det hende at du har rett til studietillatelse. Det betyr at man kan oppholde seg i Norge for å studere. Det er også krav om visse språkkunnskaper, at du har gått på videregående skole i hjemlandet, at du har nok penger til å forsørge deg selv mens du er her, og flere andre regler som du kan lese mer om i brosjyren på vår nettside.

2.3 Arbeidstillatelse

En arbeidstillatelse kan være aktuell å søke på for deg om du er faglært og har fått tilbud om relevant jobb for utdanningen din i Norge. For å få en arbeidstillatelse stilles det blant annet også krav om hvor mye du må jobbe, hvor mye du må tjene og flere andre regler som du kan lese mer om i brosjyren om arbeidstillatelse på nettsiden vår.

2.4 Permanent oppholdstillatelse

Dersom du har bodd i Norge i minst tre år med en oppholdstillatelse, gjennomført norskopplæring etter introduksjonsloven, tjener nok penger og ikke har gjort noe straffbart, kan du søke om permanent oppholdstillatelse.

Hvis du får permanent oppholdstillatelse, trenger du ikke å fornye tillatelsen din og du er ikke lenger avhengig av å fortsette å bo med partneren din for å kunne oppholde deg i Norge. Det er også en rekke andre vilkår som må være oppfylt for å få permanent oppholdstillatelse, som du kan lese om i en egen brosjyre på nettsiden vår.

2.5 Statsborgerskap

Dersom du oppfyller kravene for å få norsk statsborgerskap kan du søke om dette istedenfor de andre oppholdstillatelsene som nevnt ovenfor. For å få statsborgerskap må blant annet kravene for permanent oppholdstillatelse være oppfylt, du må ha bodd i Norge i flere år med tillatelse, i tillegg til mange andre krav som må være oppfylt.

I likhet med en permanent oppholdstillatelse, trenger du ikke å fornye tillatelsen din hvis du får norsk statsborgerskap og du trenger heller ikke å fortsette å bo med partneren din for å kunne oppholde deg i Norge. Se brosjyren på nettsiden vår for mer informasjon om hvordan man kan få norsk statsborgerskap.

3 Hva skjer hvis du ikke søker på ny tillatelse?

Hvis du velger å flytte fra din partner uten å søke på en ny tillatelse, kan UDI tilbakekalle oppholdstillatelsen din. Det betyr at du ikke lenger vil ha hatt oppholdstillatelse fra det tidspunktet du og partneren din flyttet fra hverandre. De kan også velge å utvise deg, som betyr at du må reise ut av Norge og ikke komme tilbake på flere år. Det er UDI som bestemmer om du mister tillatelsen eller blir utvist.

5 Kontaktinformasjon

UDI: Du kan finne mye informasjon på UDIs hjemmesider www.udi.no eller ved å ringe til UDI på telefonnummer 23 35 16 00. UDI har veiledningsplikt, det betyr at de plikter å svare deg eller gi deg informasjon om det du lurer på. Du trenger ikke ha en sak hos UDI for at de skal hjelpe deg. Du kan ringe UDI anonymt, det vil si uten å si hvem du er. Dersom du ikke forstår svarene du får av UDI, eller er litt urolig for å ringe UDI kan du ringe til Jussbuss først.

Jussbuss: Du kan kontakte Jussbuss på telefon 22 84 29 00, eller møte opp hos oss i Skippergata 23 i Oslo, 3.etasje. Vi tar i mot nye saker mandager fra 17.00 til 20.00 og tirsdager fra 10.00 til 15.00. Du kan også registrere saken din på nettsiden vår. Du finner mer informasjon og mange brosjyrer på nettsiden vår, www.jussbuss.no. Hjelpen du får fra Jussbuss er gratis.

JURK: JURK gir gratis juridisk rådgivning til kvinner og de kan kontaktes på telefon 22 84 29 50, eller møte opp i Skippergata 23 i Oslo. De har lokaler i etasjen over Jussbuss. Sjekk www.jurk.no for mer informasjon.

SEIF: SEIF gir gratis hjelp til innvandrere og flyktninger, og kan i mange tilfeller hjelpe deg med søknaden. SEIF har flere kontorer rundt om i Norge. Du kan finne kontaktinfo til SEIF på nettsiden deres. <https://seifnorge.wordpress.com/kontakt-oss/>

Skatteetaten: Skatteetaten kan blant annet sende deg skriftlig dokumentasjon på at du har foreldreansvar. Ring 800 80 000 eller +47 22 07 70 00 hvis du ringer fra utlandet. Du kan også chatte med Skatteetaten online på www.skatteetaten.no. Skatteetaten har også veiledningsplikt.

Jussbuss

Jussbuss

Skippergata 23, 0154 Oslo

Saksmottak:

Du kan ta kontakt med oss på telefon eller møte opp personlig i våre lokaler, innenfor våre saksmottakstider:

Mandag 17:00-20:00 og tirsdag 10:00-15:00

Telefon: 22 84 29 00 – Faks: 22 84 29 01

www.jussbuss.no